

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus X. Timor.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

TITULUS IX.

S. THOMAS APOSTOLUS.

PLus nobis Thomæ infidelitas ad fidem, quam fides credentium Discipulorum profuit: quia, dum ille ad fidem palpando reducitur; nostra mens, omni dubitatione positâ, in fide solidatur. S. Gregor. hom. 26. in Evang. Hominem palpat, & Deum vocat. Si mille codices ederet, non ita Ecclesia profuisset. S. Thom. Vill. f. in octava Pascha.

Eamus & nos, ut moriamur cum eo. Joan. 11. 16. Ecce bonus commilito; qui ad probitatem & socios animat; & velut ignitus carbo alios extinctos nititur facere redivivos; & à mortis pavore jam factus extraneus alios invitet ad mortem. Dignum omnino ratus, omnes milites, si expedit, mortem subire cum Duce; maximè modicam illam catervam, post coelestis Ducis mortem, vitâ judicabat indignam. Propterea omnes hortatur ad mortem,

si ipse mori decreverit. Ac si diceret: quid nobis vita post Ducem? Estne pretiosior vita omnium nostrum, quam Ducis, & Domini omnium? quid eum sequi cunctamur, si vult ad bella procedere: ubi nos non antè præmittit; sed ipse primus vult habere congressum. Magna fidei, & amoris adhesio, erat in Thoma; qui timori mortis repudium dederat; animabatq; socios hujuscemodi timorem abjicere. Sim. Cass. l. 5. c. 15.

Ardentis desiderii erat, non incredulitatis; quòd Condiscipulis suis, qui, ipso absente, Dominum viderant, ait: *nisi videro.* &c. Erat enim valde anxius, nè non & oculus frueretur eò, quod corde credebat. S. Gaudentius tr. de dedic. Basil. SS. 40. MM.

Vide Domini clementiam. etiam pro una anima se ostendit, & accedit; ut salvet eam. S. Chrysost.

TITULUS X.

TIMOR.

§. I.

Timor in genere, bonus & malus.

TRes filii Saulis in Scriptura propriis nominibus distinguuntur. I. Reg. 14. 49. Unus Isboseth, qui etiam erat Filius Saulis, prorsus tacetur, non nominatur. Cur? respondet Lyran. non nominatur Isboseth propter defectum magnanimitatis: quia fuit pusillanimis, & ineptus ad prælium.

Nolite timere. Matth. 10. 28. Considera, ut quid nobis in natura creavit timere mala carnalia. Non ut mala carnalia timeamus; sed ut, per timorem malorum carnalium, intelligamus; magis timenda esse mala spiritualia. Utpote scis, quia malum est timere dolorem carnis: per hoc intellige, quia pejus est, dolorem animæ pati. Scis, quia malum est, confundi coram hominibus: per hoc intellige, quia pejus est confundi coram Angelis: quantum enim Angeli meliores sunt hominibus; tantò confusio peior illa, quam ista. Sylveira hic.

Peccantes coram omnibus argue; ut & ceteri timorem habeant. I. Tim. 5. 20. Sicut meliores sunt, quos dirigit amor; ita plures sunt, quos corrigit timor. S. August. ep. 50. ad Bonifacium.

Fugitiva est mens subjecta terrori. Ennodius Dictione 1.

Metus Magister est idoneus. S. Gregor. Naz. Procem. de vita sua.

Aqua semper ima petit: & timor ad ima cogitationum deducit, & in inferioribus immoratur; atque loca horrenda, pavida, mente colustrat. S. Bernardus l. 1. D. 1. post. octav. Epiph.

Polyanth. Sacr. Tom. II.

§. II.

Timor peior ipso malo, quod timetur.

Omnis, qui invenerit me, occidet me. Gen. 4. 14. Putat Hieron. ep. 125. Ambros. l. 2. de Cain c. 20. Chrysol. sic l. 147. Ubi parricidalis cepit terrore vexari, mortem petit: requiem credit, si pereat. Malebat mori, quam semper timere. Quam terribiles minæ! *maledictus eris profugus.* Sed Deus vult illum diu vivere, signo impresso, *ut non interficeret eum omnis, qui invenisset eum.* v. 15. Velloso in Judith. 5. Paræn. 22.

Vidimus ibi monstra. Num. 13. 34. Timentibus omnia videntur esse majora & pejora, quam sunt. Abul. q. 53. Non ita res se habebant, ut referebant, sed quia timor res mutat. Sylveira addit. in Matth. 1.

Timuit ergo Elias; & surgens abiit. 3. Reg. 19. 3. Ad minas Jezabelis fugit pavidus: & tamen sub junipero petit animæ suæ mori. v. 4. S. Chrysol. l. 147. melius existimavit mortem succumbere, quam timori. Mori maluit, quam timere. Velloso antè citatus.

At timore inimici eripe animam meam. Pl. 63. 1. Nonne brevius diceret, eripe ab inimico animam meam? dixisset; sed aliò sensu, qui Davidis generositate non congrueret. Si enim sit liber à timore inimici, se liberum ab inimico putat. Plus sæpe nos premit, & conturbat, timor inimici, quam illius gladius. Sylveira in Apoc. 6. 2.

Non timebis à timore nocturno. Pl. 90. 5. Bene dicitur, non timendum à timore nocturno; & non dicitur à morte: quia non ipsa tentatio afflictio est; sed magis timor ipsius. S. Bernardus f. 6. hic.

Hhh hh

§. III.

§. III.

Timor Dei.

Illius laudes, præstantia, &c.

Beatus vir, qui timet Dominum. Pf. 1. 1. Beatus vir, non qui multa novit, sed qui Dominum timet. Tutissima res est, nil timere, præter Deum. S. Laur. Just. lib. de ligno vitæ c. 1.

Beatus vir, qui timet Dominum. Pf. 111. 1. Hæc vera beatitas; quemadmodum alia omnia sunt vanitas, umbra, & tantummodo nomina; sive dicas divitias, sive potentiam, sive corporis pulchritudinem, sive vim pecuniæ. Sunt enim similia foliis cadentibus, & umbris prætereuntibus. S. Chrysol. hic.

Quam magnus, qui invenit sapientiam, & scientiam! sed non est super timentem Dominum. Eccl. 25. 13. Novem speciebus virtutum superadditur timor Dei: quoniam sicut novenarius numerus imperfectus est, quousque denariò suppleatur: ita omnis operatio virtutum medioeris est, sine timoris Dei perfectione. Rabanus. Inter volucres cæli maxima est aquila; & inter bestias terræ leo: inter filios verò hominum, qui timet Dominum. S. Ephrem, in illud attende tibi ipsi c. 7.

Timor Domini, fons vitæ, aqua, inquam, timor Domini est, etsi minus sapida; sed optimè refrigerans animam noxiis desideriis astuantem. - Sed divinâ virtute aqua mutatur in vinum; quando perfecta *charitas foris mittit timorem.* S. Bernardus l. 1. D. 1, post Oct. Epiph.

Aqua timor est; quoniam ab æstu refrigerat desideriorum carnalium. Idem, l. 54. in Cant.

§. IV.

Timor Dei letus, amabilis.

Ser vite Domino in timore. Pf. 2. 11. Brevis, & plena, communitio; quâ Domino Deo amabili timore servitur: nam sicut remissa securitas culpas admittit; ita timor desiderabilis delicta semper excludit. Et nè servitium Dei durissimum, aut tristissimum, fortè judicaretur, subjunxit: *Et exultate ei cum tremore*: qui timor Domini non ad miseriam, sed ad gaudium, ducit; quippe qui beatos efficit, & sanctos operatur. Cassiodorus hic.

Venite filij, audite me; timorem Domini docebo vos. Pf. 33. 12. Non est timor ille, qui formidetur, sed qui diligatur. Timor humanus amaritudinem habet; iste dulcedinem: ille ad servitium cogit; iste ad libertatem trahit: ille claustra metuit; hic cælorum regna patefacit. Idem hic.

Letetur cor meum, ut timeat nomen tuum. Psal. 85. 11. Qui in Deum hanc reverentiam habet, legitimam vitam complectitur: mater verò lætitiæ talis vita est. B. Theodoretus hic. Quid sit timor Domini, mirabili ordine declaratur. Nam in timore isto mundano præcedit prius causa periculi, aut alicujus angustie: in timore autem Domini præmittitur lætitiæ cordis; ut aliquis ad ejus timoris dulcedinem venire mereatur. Cassiodorus hic.

Letabor ego super eloquia tua, sicut qui invenit spolia multa. Psal. 118. 162.

Unde tanta lætitiâ? causam præmisit v. 161. *à verbis tuis formidavit cor meum.* S. Ambr. hic: bona trepidatio, si exultationem generat: qui enim trepidat à verbis Dei, postea exultat à verbis Dei. Pinna Ethol. 15.

Timor Domini delectabit cor, & dabit lætitiâ. Eccl. 1. 12.

§. V.

Timor Dei non sinit peccare, custodit legem &c.

Ex Veteri.

Morte morieris. Gen. 2. 17. Itanè? tam citò Deus optimus incurrit timorem, qui se Adamo patrem exhibuerat largitate rerum omnium? Sed legem dederat, nè comedas; & serpens jam serpebat ad perniciem hominis. Metu igitur magistrò egebat homo; ut suum Domino præstaret obsequium. Velloso in Judith 1. Paræn. 17.

Quomodo possum hoc malum facere, & peccare in Deum meum. Gen. 39. 9. Impotens quodammodo sibi videbatur: nec enim dicebat, nolo; sed non possum: fieri enim non posse videtur; ut, qui Deum timet, in eum peccet. Octavianus in Eccl. 1. 27.

Fac nobis Deos, qui nos præcedant. Ex. 32. 1. Quoties ab eo cessavit pædagogus virga, stultus puer ad eadem, vel similia, convertit idololatricæ flagitia. Rupertus l. 4. in Ex. c. 24.

Post hæc percussit cor suum. 1. Reg. 24. 6. Cùm David jure posset occidere Saulem, idque sine peccatò; abstinuit tamen, solùmque ut ostenderet, potuisse se, nec tamen voluisse illum occidere, abscidit oram vestimenti ejus. Quod factum quis unquam improbasset. Sed ipse, quia timebat Dominum, inquirens, quæ ei erant placita, timuit offendisse. Octavianus in Eccl. 2. 19.

Constitu leges super eos. Pf. 9. 21. Hebr. *pone timorem.* Nam vox Hebræa *Morrah*, timorem sonat, & *legislatorem*: timor enim legis custos. Non facile arceretur cupiditas, quæ metu caret, ait Clem. Alex. or. 1. Velloso in Judith. 1. Paræn. 17.

Confige timore tuò carnes meas. Psal. 118. 120. Sicut enim, qui clavos corpori infixos habet, doloribus pressus, non facile quidquã agere potest: sic Dei timore confixus, non oculo uti præter decorem, non manus ad nefarias movere actiones; non deniq; parvum aliquid, aut magnum, contra officium agere poterit. S. Basilius Cæs. serm. in principium Proverbiorum. Optima timor iste sagitta; qui configit, & interficit carnis desideria; ut spiritus salvus sit, S. Bernard. l. 29. in Cant.

Qui Deum timet, nihil negligit. Eccl. 7. 19. Deum timere, est, nulla, quæ facienda sunt, bona præterire. S. Greg. moral. l. 1. c. 2.

Timor Domini expellit peccatum. Eccl. 1. 27.

Ex Veteri.

Mulier timens, & tremens - venit, & prociat ante eum. Marci 5. 33. Timore plena mulier, non fugit conspectum JESU; imò ad illum vadit. Quis hoc crederet de timore? nonne timor ipsissima fuga

fuga est ab eo, qui timetur? Et timor erat, & humilitas erat: nam timor humilis non fugit DEI conspectum; sed in illum inclinatur. Audi e contra superbi Adæ vocem Gen. 3. 10. *Vocem tuam audivi in paradiso, & timui; eò quòd nudus essem, & abscondi me.* Quia times Adam, fugis conspectum DEI? Imò potius, qui times, Deum conveni, fugientem detine; cum Davide clama: *ne declines in ira à servo tuo*: id est; licet iratus sis, tamen ad sis: quia enim te iratum timeo, requiro. Baeza t. 2. l. 10. c. 7. §. 7.

Quòd erat ipse venturus. Luc. 10. 1. Scientes enim Discipuli, quòd subsequeretur Magister, cogebantur, omni curâ iuncta exequi. Cajetanus.

Ligavit vulnera ejus. Luc. 10. 33. Per duas partes ligaminis vulnera constrinxit, dum per duos timores peccata compescuit. Servilis enim timor poenalis à peccatis prohibet; filialis autem timor sanctus ad opera bona monet. S. Honorius D. 13. Pent.

Neque tu times Deum. Luc. 23. 40. Sterilem socium, & jam igni applicandum; ut reviviscere, & fructificare, faciat bonus latera; dolens, quòd juxta misericordiae fontem pereat, timorem suggestit. Baeza t. 1. l. 1. c. 9. §. 8.

§. VI.

Timor Dei dat robur fortitudini junctus.

Ubi est timor tuus, fortitudo tua? Job. 4. 6. Sicut in via Sæculi audacia fortitudinem; ita in via DEI audacia debilitatem, parit: & sicut in via sæculi timor debilitatem, ita in via DEI timor fortitudinem gignit. S. Gregor. mor. l. 5. c. 13.

Deum time - erit irrigatio ossium tuorum. Prov. 3. 7. 8. Irrigatio, id est, medulla, juxta illud Jobi 21. 24. *medullis ossa illius irrigantur.* Lyran. medulla ossium, est robur, & constantia, in adversis. S. Gregor. Naz. or. 20. S. Basilium comparat Achilli; quem fingunt Poeta educatum à Chirone Centauro; ab eoque enutritum medullis leonum, & cervorum. Longè enim melius, sanctiusque, educatus fuit S. Basilium à timore Dei, quasi pedagogo; ab eoque, & sanctam audaciam leonum, & pium pavorem cervorum, hausit, & suxit. Cornelius hic.

Leo fortissimus bestiarum, ad nullius pavebit occursum. Prov. 30. 30. Timet tamen ignes, rotas, teste Plinio. Ità tu non time homines, sed aeternas Dei poenas. Pinna Ethol. 19.

Qui timet Dominum, nihil trepidabit, & non pavebit. Eccl. 34. 16.

Replevit eum spiritus timoris Domini. Isa. 11. 3. Non enim quoscunq; repleverit, capaces alterius rei esse plenitudo timoris finit. S. Paschaf. l. 3. in Matth. Si anima repleta est spiritu timoris Domini, non potest alium timorem de terrenis in se recipere. Sylveira in Act. 2. Reliqua Spiritus dona super hominem requiescunt: at timor Dei ita hominis cor replet; ut nullum omnino locum humano timori relinquat. Pinna. Eth. 19.

Polyanth. Sacra. Tom. II.

Dominus de Sion rugiet - & fortitudo filiorum Israel. Joel. 3. 16. Quomodo rugiens Dominus, fortitudo dicitur populi sui? Tremat, corlum, & terra; & homo, pulvis, & cinis, Deo tonante roboratur? Nimirum nunquam fortitudo validior, quàm ubi altissimus rugit. Oliva l. 11. Strom. §. Dominus de Sion.

§. VII.

Timor Dei omnem alium timorem pellit. Ex Veteri.

Nolite timere. 1. Reg. 12. 20. *Timeo Dominum.* v. 24. Samuel Israelitis timorem humanum abstulit, & intulit divinum. S. Laur. Just. de ligno vitæ de timore c. 2. timor hominum peccandi differt facultatem & operationem; non autem aufert: sed retinet voluntatem, donec habeat opportunitatem.

Occidisti, & possedisti. 3. Reg. 21. 19. à facie Jezabelis fugit trepidus Elias, & mori optat. Tum quod mirere, redux ex Oreb, Achabo, infesto vultu occurrit, tonatque: *occidisti.* Itane fulgurat contra regem, dudum à regina profugus? nonne occidit, ut ait, Rex innocentem? ergo & vatem jugulabit. Unde nunc tantum ei animi robur? Vidit in Oreb divini furoris profuentes. 3. Reg. 19. 11. *post spiritum commotio, & post commotionem ignis &c.* Grandioris spectaculo stragis regum lanienam timere dediderat. Oliva fer. 3. Pasch.

Illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor. Pf. 13. 5. si timor Dei adesset, timorem hominum abjicerent. S. Basilium in Scholiis hic: illic trepidaverunt timore; instar leonum audentes fuerunt; & more leporum timuerunt: cum enim Deum non timerent, hominem timuerunt. Pinna, Eth. 19.

AAA. Domine Deus! nescio loqui. Jer. 1. 6. Horruerat suspitione tantum Jeremias, nè in vatem designaretur à Deo; prævertitq; inaugurationem ejulatibus. Mox non loqui tantum; sed evellere jubetur, & dissipare: nec tamen, aut onus detrectat, aut pavet. v. 19. *bellabunt adversum te, & non prævalebunt.* Non prævalebunt? in puerum elinguem, trepidantem? Fuere hæc olim: jam vir est; & nihil meruit. Cur? Levârat in cælum oculos; videratq; hine virgam, inde ollam. v. 11. 13. Qui Dei iram contempletur, ridet hominum fulgetra. Oliva fer. 3. Pasch.

Tollite me, & mittite in mare. Jon. 1. 12. Ipse contra se profert sententiam: cur non timet periculum mortis? dixit causam: *Dominum Deum cæli ego timeo!* v. 9. Zeno Veron. s. de timore: Jonas, timens Dominum, spontaneum non timeret adire naufragium. Sylv. in Act. 4. 19.

Ex Novo, Patribus, & aliis.

Nolite timere eos &c. Matth. 10. 28. Cui Christus D. tam exactè excludit à suis Discipulis timorem tyrannorum? Author Imperf. hom. 25. in Matth. nè fortè, propter timorem mortis, non liberè dicatis, quod audistis; nec fiducialiter prædicetis in omnibus, quod in aure audistis. Non solum enim est proditor veritatis, qui mendacium loquitur; sed etiam ille, qui non liberè pronuntiat veritatem, quam liberè pronuntiare oportet. S. Bernardus l. 13. in Pf. 90.

H h h h h a

replet

repleat vos Spiritus timoris Domini; & timor alienus locum non habeat in vobis. S. Zeno Veron f. de timore: Timor sine fine studet timere; nē quid, præter Deum, quem diligit, timeat. Sylveira hic.

Tutissima res est, nihil timere, præter Deum. S. Laur. Just. de ligno vitæ c. 3. de timore.

§. VIII.

Time Deum; non homines.

Princes, persequuti sunt me gratis; & à verbis tuis formidavit cor meum. Pf. 118. 161. Ergo terreni reges Christianos gratis persecuti sunt? sed quid subiecit, attende: & à verbis tuis &c. Habuerunt quidem & illi verba minantia: expello, proscribo, occido, unguis torqueo, ignibus torreo, bestiis subigo, membra dilanio. Sed tua potius me verba teruerunt: nolite timere eos, qui occidunt corpus. Matth. 10. 28., ab his verbis tuis formidavit cor meum. S. August. hic.

Quia ad te, Domine, oculi mei. Pf. 140. 8. Non curo, quid minentur, qui circumstant: ad te Domine oculi mei. Plus figo oculum meum in promissis tuis, quam in minis eorum. S. August. hic.

Non in die festo. Matth. 26. 5. Sceleratam eadem perpetraturi, non Deum, sed homines, timebant. Timuerunt enim: quia tunc offerenda erant omnia sacrificia in lege decreta; nē populus propter homicidium à sacrificiis abstereretur, perderentque ipsi lucrum, quod ex sacrificiis habebant. Theophylactus hic.

De ore ejus procedit gladius ex utraq; parte acutus. Apoc. 19. 17. Gladius temporalium potestatum non est acutus, nisi ex altera parte: non enim habent potestatem, ut aliquid, ultra corpus puniant. Cavete autem ab eo, cuius gladius ex utraque parte acutus. Nolite timere eos &c. Matth. 10. Diez fer. 5. D. 2. Quadr. Deum non homines, timeas. Si hominem times; ab eo ipso, quem times, derideberis: si verò Deum, hominibus quoque venerabilis eris. S. Chrysof. hom. 84. in Matth. 26.

Hoc unum extimescamus, nē quid vehementius, quam Deum, timeamus. S. Greg. Naz. or. 22.

Fridericus III. Imp. rogatus, quos è suis haberet charissimos? respondit: eos, qui non magis me, quam Deum, timeant. Cornelius in Ex. 18. 21.

§. IX.

Timor Dei ob beneficia.

Ex Veteri.

Terribilis est locus iste! Gen. 28. 17. Pavescit iustus propter magnam Dei misericordiam. S. Chrysof. hom. 54. in Gen. Quia scalam contempit; angelos ascendentes, & descendentes; auditque, multas sibi benedictiones promitti. Pinna Eth. 16.

Dicite Deo: quam terribilia sunt opera tua Domine! Pf. 65. 3. Opera Dei hac ratione arbitror esse metuenda; ut consideremus, ut possit nobis accidere; si illa majestas, quæ Mundum miserata respexit, peccatis nostris facientibus reddatur offensâ. Deus enim pro nobis dignatus est homo fieri. Cassiodorus hic.

Rex potens, & metuedus nimis. Eccl. 1. 8. quorsum, inquires, hæc connexio Creatoris, & timoris? ut intelligamus, reddendam nobis rationē; si hoc beneficiò malè utamur. Octav. hic.

Requiescet super eum spiritus Domini, spiritus sapientia: & replebit eum spiritus timoris Domini. If. 11. 2. Eum, qui Deum ignorat? minime: sed eum, -qui est plenus sapientiâ, scientiâ, & intellectu. Ubi enim hujusmodi, dona, ibi residet timor. Sylveira in Luc. 5. 8. q. 15.

Attendite ad me &c. Isa. 51. 4. mirabile, dum Scriptura agit de mysteriis Redemptionis, statim simul agit de finali Judicio: & brachia mea populos judicabunt. v. 5. Sic etiam Pf. 96.

1. Dominus regnavit, exultet terra &c. loquitur de gloriosa Resurrectione Christi; statim subdit: *nubes, & caligo, in circuitu ejus.* Act. 1. 11. *Sic veniet, quem admodum vidistis eum euntem in caelum.* Et B. Petrus, probans adventum Spiritus Sancti, citavit Act. 2. 18. 19. testimonium Joëlis: *effundam de Spiritu meo.* -mox loquitur de Judicio finali: 2. 30. *& dabo prodigia in caelo, & signa in terra. sol convertetur in tenebras &c.* Quæ causa hujus reï voluit docere Deus, quod tor, & tanta, mirabilia, quæ pro nobis operatus est, in rationis die magis nos ipsa accusatura sunt, si ex illis fructum capere non curamus. Diez Spiritus S.

Consideravi opera tua, & timui. Habac. 3. 2. scil. timor iste affectuosus, & pius est; dulcedinem habens, non amaritudinem; spem generans, non diffidentiam creans. Cassiodorus in Pf. 65.

Ex Novo.

Tolle grabatum tuum videntes turbati muerunt. Matth. 9. 8.

Et Zacharias turbatus est. Luc. 1. 12. Turbatur Zacharias; quia tantò oraculo judicabunt se indignum: nam iustus, cum ad se oculos convertat, cœlestia dona timeat. Sylveira hic.

Et misericordia timentibus eum. Luc. 1. 50. Quare misericordia hinc præmittitur timentibus eum; non verò credentibus, vel sperantibus, vel diligentibus? q. d. qui ex ipsa benignitate sumunt occasionem non contemnendi, seu non offendendi, sed potius timendi Deum; in hos fructus hujus misericordiæ. Incarnationis derivabitur. Idem hic q. 9.

Acceptit omnes timor. Luc. 7. 16. postquam resuscitatus mortuus. Minæ Dei magna sunt illius beneficia: at beneficia ejus nihilo leviores minæ. Si adolescentem vivum voce exanimasset, nil novi putarem, quod timeant. Sed cogita, magis timendum Deum beneficium, quam scelerum ultorem, justum, ac rigidum. Didac. Niss. D. 15. Pent. §. 5. Dum crescunt dona, rationes etiam crescunt donorum. S. Gregor. hom. 9. in Evang.

Nec, tu times Deum. Luc. 23. 40. Timens ipse Deum timere docuit socium. Sed unde hic timor? ex misericordia intensâ Christi morientis, ex sanguine copiosè proficiente, ex profundis vulneribus &c. Pinna Eth. 16.

Nunc judicium est Mundi &c. Joan. 12. 31. Hoc est: nunc pro Mundo sententia profertur, nunc tyrannicâ servitute diaboli liberabitur. Quare, Domine, singulare hoc beneficium *judicium* vocas? nonne meliùs diceres: nunc singulare quoddam Mundo dabitur beneficium, misericordia specialis; quæ nec humanis, nec angelicis, linguis valeat explicari, Significat,

ficat, hoc beneficium iis, qui ex eo fructum recipere noluerint, esse iudicium. Timendum, quod majora Dei beneficia sunt nobis majora iudicia; nisi ex illis fructum percipere studeamus. Diez. conc. 1. Exalt. S. Cruc.

Apparuerunt illis dispersa lingua tanquam ignis. Act. 2. 3. Magnò Ecclesiæ bonò Spiritus S. sua largitus est munera sub specie ignis: ut quò quis de munere effertur, eò timeat sub igne. Petrus Cell. lib. de pan. c. 7. periculosè exultat de dono, cui major accrescit sollicitudo cum dono. Baeza t. 1. l. 5. c. 8. §. 11.

Multa prodigia, & signa, per Apostolos in Jerusalem fiebant, & metus erat magnus in universis. Act. 2. 43. Quid timetis? cum Filium Dei, ejuſq; Apostolos, videtis mortuos suscitare? Si vivos occiderent, ratio timendi videretur: cum autem benè aliis eos facere cernitis, pavetis? Sic utiq; quia hæ misericordiæ sunt iudicia ingratissimè timenda. Diez. conc. 1. in Exalt. S. Cruc.

Omne datum optimum descendens à Patre luminum. Jacobi 1. 17. Cur à Patre luminum? non potiùs à Patre misericordiæ, pietatis? ut, qui illud accipit, Iudiciū moneatur: *Jerusalem scrutandam in lucernis*, & lumine. Soph. 1. 12. *À domo Dei*, à Christiano, quem toties Eucharisticus Iesus inhabitavit, *incipiet Iudicium Dei.* 1. Petri 4. 17. Novarinus Agn. Euchar.

Gladius ex utraq; parte acutus. Apoc. 1. 16. Cur stellas gladium jungit? Richardus à S. Viçt. postquam dixit, quòd habebat septem stellas in dextera sua: ut hoc eis esset ad consolationem; statim addidit, quòd *gladius ex utraq; parte acutus de ore ejus exibat*; quod esset ad correptionem: ei illud conferret fiduciam de gratia, illud incuteret terrorem de negligentia: ut inde sumerent securitatem, nè deſerarent; hinc cautelam, ut semetipſos emendarent. Stellis ingerit spem, gladiò timorem, ut cum spe, & timore, viventes cautos se habeant; ut timore poenas fugiant, spe ad præmia animentur. Sylveira hic.

Qui non timetis te Domine? quia solus pius es. Apoc. 15. 4. Putabas, dicturum, quia iustus est? Non: misericordia enim, & pietas, timorem nobis debet incutere. Octavianus in Eccl. 1. 8.

§. X.

Varia de Timore Dei.

Næquaquam morte morietini. Gen. 3. 4. Cum vult diabolus introducere peccatum in mentem hominis, conatur abicere timorem Dei, & suæ iustitiæ, vel sui rigoris. Et introducere curat præsumptionem impunitatis, & securitatem malam. Et tunc aperit ostia mentis omni iniquitati, & malitiæ, & vanitati. S. Thomas Aqu. hic.

Conſige timore carnes meas: à iudiciis enim tuis timui. Pl. 118. 120. Si jam se habere timorem testatur illis verbis: *à iudiciis tuis timui*; quid est, quòd adhuc timorem petit? *conſige.* S. August. respondet, duplicem esse timorem; servilem, & filialem; filialis succedit servili. Unde ait: da mihi castum timorem; ad quem petendum me tanquam pædagogus timor ille

legis perduxit; quò timore à iudiciis tuis timui. Pinna Ethol. 18.

Unam sapientiam novi, timere Deum: S. Gregor. Naz. orat. 13.

Quid tam timendum? quàm potestas; cui non potes resistere? quàm sapientia; cui non abscondi potes? Poterat minùs timeri Deus, alterutro carens. Nunc autem perfecte oportet, timeas illum: cui nec oculus deest videns omnia; nec manus, potens omnia. S. Bernardus 1. 5. de consid. ad Eugen.

§. XI.

Timor hominum.

Num. 1.

Facile prævaricatur.

Egrediamur foras. Gen. 4. 8. Facile Cainò foret pacè cum Abele servare; si Deum, quòd parentes, metu coleret. Cur enim fratrem trahit in agrum? nisi ut scelus patret procul à parentum oculis. Metus igitur parentum Caino frænum erat, nè fratrem opprimeret; sed leve frænum. Abiit à parentibus, & timore; & scelus facit. Velloſo in Judith. 5. Paræn. 25.

Qui timet hominem, cito corrumpet. Prov. 29. 25. Nihil magis timendum, quàm quòd timor humanus præponatur divino. S. Greg. hic.

Puer meus jacet. Matth. 8. 6. Servus paralyticus jacens, est communis hominum timor: semper enim timor servitutem habet. Servitus quoq; timoris calcibus angitur; nisi ubi libera charitas servit: sed paralyſin patitur, cum dissolvitur. Sim. Cass. l. 5. c. 12.

Volens illum occidere, timuit populum. Matth. 14. 5. Facile deviat à iustitia, qui in causis, non Deum, sed hominem, pertimescit. S. Chrysol. f. 127.

Herodes metuebat Joannem. Marc. 6. 20. Non in veritate timebat Joannem: sed melius sibi; si timuisset Dominum in Joannes: quoniam *timor Domini expellit peccatum.* Eccl. 1. 27. Sim. Cass. l. 3. c. 3.

Plebs universa lapidabit nos. Luc. 20. 6. Cum isti non negant hominis virtutem; non Deum verentur, sed plebem. Abstinent multi à malo, non Dei amore; sed metu, sed timore plebejò. Ac per hoc, quicunq; venerunt in hanc miseriam, seu animi parvitatem, ut aspectum hominum, atque iudicium, & quod ab eis adversum posset infligi, magis, quàm Deum, verentur; immunes à crimine non sunt. Sim. Cass. l. 11. c. 50.

Si quis ambulaverit in die, non offendit. Joan. 11. 9. Lux invisibilis, & rationalis. Mundi est rectus amor; nox verò amor obliquus. Lux veritas; nox falsitas, est: lux timor Dei; nox timor Mundi; in quo ambulans scandalum passus est. Sim. Cass. l. 5. c. 15.

Si hunc dimittis, non es amicus Cesaris. Joan. 19. 12. Mollior erat Pilatus, & minimè pro veritate constans. Timebat enim calumniam, nè accusaretur, quòd rebellem absolvisset. Non enim doctus erat dicere: terrorem vestrum non timebo; sed Dominus ipse mihi erit timor. Isa. 8. 12. Theophylactus hic. Majorem timorem se ingerere putaverunt Pilato, terreni de Cesare, ut occiderent Christum, quàm superius,

Hhh hh 3

perius,

perius, ubi dixerunt: *nos legem habemus* v. 7. Timuit magis humanam, quam divinam, perdere gratiam. Vix peccatum ullum committeretur; si Deus aequè, ac homines, timeretur. Pinna Eth. 19.

Facile deviat à justitia, qui in causis, non Deum, sed hominem pertimescit. Hic timor, peccati difficultatem differre potest; auferre non potest voluntatem. Unde etiam, quòd suspenderit à crimine, avidior redit ad crimen; & aestuat animò, quousque perficiat, quod cogitat, malum. Solus Dei timor, qui mentes corrigit, fugat crimina, innocentiam servat, perpetuum tribuit facultatem. S. Chrysol. l. 127.

Timor hominum peccandi differt facultatem, & operationem; non autem aufert: sed retinet voluntatem, donec habeat opportunitatem. S. Laur. Just. de ligno vitæ. c. 2. de timore.

Num. 2.

Non timendi homines motiva.

Ingressus tu, & seniores Israel, ad Regem Egypti. Ex. 3. 18. ait Deus ad Moysen. Et tamen Ex. 5. 1. dicitur: *ingressi sunt Moyses & Aaron &c.* Cur non ingressi etiam illi Seniores? Respondent Hebræi apud Lyranum: quia ducti regis timore foris manserunt; ad divinum præceptum violandum audaciores, quam ad vultum regis sustinendum. Sed non evasit hic timor impunitus: nam Deus postea in monte Sinai solum Moysen ad se ingredi voluit. Ex. 24. 2. *Solus Moyses ascendit ad Dominum; & illi non appropinquabunt.* Equum enim erat, ajunt Hebræi; ut, qui humano timori succubuerant, à divino conspectu arceantur. Mendoza in 1. Reg. 12. Annot. 12. Sect. 1.

In Domino confido - quomodo dicitis animæ meæ - quoniam ecce peccatores intendunt arcum. Pl. 10. 2. 3. Suadetur Davidi fuga in montes, ob armatas inimicorum manus: ille tamen non timet; quia peccatores. Euthymius hic: hac de causa ego confido: quia peccatores sunt, qui pugnant adversum me. Peccant enim, dum me temerè insequuntur, & morte afficere volunt. Sylveira in Act. 23. q. 5:

Dominus illuminatio mea, & salus mea: quem timebo? Pl. 26. 1. Nullum hominem formidabo: timor enim fecerat Domini, nè quemquam alium timere potuisset. Cassiodorus hic.

Nè timeas eos, - quoniam increduli &c. Ezech. 2. 6. Sed, quæ adferuntur, timorem potius incutere, quam excutere, videntur. Merito tamen jubetur non timere: quia, cum sint impii, citò peribunt. Theodoretus hic: causa idonea est ad contemptum eorum, qui insidiosè aggrediuntur, improbitas: legis enim violatores, & à divina ope vacui sunt: neq; utique hujusmodi viri metuendi; quamvis more scorpionum lédant, Sylveira in Act. 23. q. 5.

§. XII.

Timor salubris de salute, perseverantia.

Ex Veteri.

Noli timere Abram: ego protector tuus sum. Gen. 15. 1. Dicebat Deus, hostibus devictis. Quid ultra metuendum? Respondet

Pererius: verisimile est, timuisse Abram; nè quatuor illi reges, à se debellati, tantæ cladis dolore, ac pudore, vehementius ad vindictam inflammarentur, & majoribus coactis viribus redirent. S. Leo l. 6. de Epiph. habet & pax nostra sua pericula. S. Bernardus l. 1. in Pl. 90. monebat suos Monachos: lætos vos esse volo; sed non securos. Did. Nis. ser. 2. D. 4. Quadr. §. 5.

Semper, quasi timentes super me fluctus, timui Deum. Job. 31. 23. Cur timorem, ex divina justitia ortum, cum timore ortò ex procella comparavit? Credo duplicem ob causam. Unam tradit S. Gregor. mor. l. 21. c. 17. quia sicut tempestas cogit ad merces in mare projiciendas, ut vita servetur; ita divinus timor impellit ad bona temporalia abjicienda, nè spiritualia amittantur. Secunda causa: quia sicut, coortà tempestate, omnes in preces, & vota, ac lacrymas, solvuntur; omnes præterita crimina abjurant, nova vivendi exordia promittunt, divinam gratiam humiles precantur: ita timore divinò percussis, etiam sancti viri, hæc omnia exequuntur. Mendoza in 1. Reg. 12. annot. 4. Sect. 1.

Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum. Pl. 1. 1. Non dixit, qui non abit, sed qui non abiit: nondum enim ille, qui in vita est, beatus est prædicandus, ob exitum incertum: sed qui vices suæ functionis, & vocationis, semel absolverit, vitamque sine certò clausuræ; hic jam beatus dici tuto potest. S. Basil. hic.

Servite Domino in timore, & exultate eicunt tremore; nè quando precatis de via justa. Pl. 2. 11. Exultate, sed cum tremore; ut semper humiles teneatis, quod accepistis: nè quando irascatur Dominus, superbis, sibi, quod habent, tributibus; non illi, à quo habent, gratias agentibus. S. Aug. l. 2. de Verb. Ap.

Si constant adversum me castra, non timebit cor meum. Pl. 26. 3. Timeo tibi, quia parum times. Qui castrarides, ab una prosternebris foemina. Oliva t. 2. Strom. §. sint lumbi vestri &c.

Fulgura in pluviam fecit. Pl. 13. 4. 7. Minas ad misericordiam flexit. Quando tibi minatur Deus, per Prophetam, & per Apostolum, & times; nonne confusio terruit te? sed cum pœnitendo corrigeris, & agnoscis, hoc misericordiâ fieri; in pluviam vertitur fulguris terror. S. August. hic.

Nè glories in crastinum. Prov. 27. 1. Adhuc Judas forsitan dignus erat cum cæteris seorsum accipi, & audire, quæ passurus erat Magister. Adhuc nesciebat Judas, quid esset facturus. Sed nec aliquis nostrum scit: nam & omnibus dicitur, *nè glories in crastinum*; nec enim scis: quid superventura pariet dies. Orig. hom. 11. in Matth.

Beatus homo, qui semper est parvidus. Proverb. 18. 14. Nè mireris, quòd timuerit justus, in quo Spiritus Sanctus erat: non enim erat vacuus coram latrone viator; & quomodo non timeret? - Tua modò securitas, aut de inopia, aut te ignorantia est. Aut enim deest, quod possit auferri; aut deesse jam putas, quod possit auferri. Time vel ob hoc ipsum; quia te invenis non timentem. Sylveira in Luc. 2. q. 29.

Ante

Ante mortem non laudes hominem quemquam. Eccli. 11. 30. Quia adhuc est in pugna. Hugo Card.

Angelus Domini - fecit medium fornacis quasi ventum voris flantem. Dan. 3. 50. Timor Domini est sicut ventus, de quo Dan. 3. quia fornax, omnium desideriorum carnalium temperatur, & refrigeratur, per Dei timorem, S. Bonaventura Diat. Sal. c. 32.

Ex Novo.

Ipsè verò dormiebat. Matth. 8. 24. Nè, si vigilaret, Apostoli non timerent. Observat id S. Ambrosius in Pl. 43. remissos, & negligentes, esse non passus; quasi de Domini presentia, & favore, securus, somno corporis se compoñit. Mendoza in 1. Reg. 12. Annot. 4. Sect. 1.

Videntes turbæ timuerunt. Matth. 9. 8. Objectum timoris est malum. Timoris servilis objectum est malum poenæ; timoris autem filialis objectum, est malum culpæ. - Quid ergo, vel cur timuerunt hæ turbæ? cum potius exultare, & amare debuerant. & quod ex tanto miraculo perpenderunt sanctitatem, & dignitatem Christi: quem licet nondum putarent Deum; certissime tamen tenebant, eum esse virum valde sanctum, divinâ potestate agentem. Sicque consideratâ sanctitate ipsius, propriam pravitatem clarius atenderunt; & se Christi presentiam reputabant indignos; eamque offendere verebantur. Dion. Carth. hic.

Vade post me Sathana. Matth. 16. 23. Nulli Sanctitatis culmini sanctitas in hac vita. Ecce Petrus paulò antè à Christo beatus prædicatur; & modò Sathanas dicitur. Nullus, crede, sanctitatis gradus est, à quo non possis cadere. Baeza t. 2. l. 12. c. 7. §. 5.

Contristati valde coperunt singuli dicere: nunquid ego sum Domine? Matth. 26. 22. Ecce innocentes Condiscipuli ad significationem facinoris expaveſcunt; & omnes sibi, non editò impietatis auctore, formidant. Contristati enim sunt, non de conscientia reatu, sed de humana mutabilitatis incerto: timentes, nè minùs verum esset, quod in se quisq; noverat. S. Leo l. 7. de Pass.

Sint lumbi vestri præcincti. Luc. 12. 35. Væ discincto! porro is caret cingulo, qui periculum non perpendit. Nolo meticulosum in acie militem: sed ante pugnam nihil aequè triumpho præludit, quam metus. Domine, tecum paratus sum in carcerem, & in mortem, ire, dicebat Petrus Luc. 22. 33. Parum timuit; & ideo cecidit: si timuisset, non negasset. Tyronem, deglutientem montes & maria exorbentem, gutta una submerget. Audacia, quæ periculum sprevit, periculata est, cum adiit pugnam. Oliva t. 2. Strom. §. sint lumbi &c.

Lucerna ardentes in manibus vestris. Luc. 12. 35. Sic ardens, & lucens, nondum in domo se esse confidat, ubi sine omnî timore ventorum accensum lumen solet deportari. Sed meminerit, se esse sub dio; & utraq; manu studeat operire, quod portat &c. S. Bernardus l. 3. in Vigil. Nat. D.

Invenit in templo vendentes. Joan. 2. 14.

Quid hinc discimus? nisi quantâ cum circumſpectione agere in hac vita debeamus. Nam si in sacro templo, in loco sanctitatis, tot ex parte hominum offendimus pericula; quomodo inter pericula inveniemus securitatem? Did. Niss. fer. 2. D. 4. Quadr. §. 1.

Hec dicit, qui tenet septem stellas in dextera sua. Apoc. 2. 1. Isto dictò stellas ejusmodi salutis timor constringit: quia videlicet sic stellæ istæ in cælo sunt, ut eas teneri oporteat, nè cadant in terram: nam de cælo plurimæ stellæ ceciderunt; & de stellis facti sunt principes tenebrarum. Dicendo igitur, qui tenet septem stellas in dextera sua, stimulat terribiliter innuit, ut, qui se existimat stare, videat, nè cadat. 1. Cor. 10. 12. non enim stat suâ virtute, sed dexterâ Domini continente. Rupertus hic.

In conspectu sedis tanquam mare vitreum. Apoc. 4. 6. Quid denotat vitreum illud mare? Respondet Bacharius: memento frater, quod caro sumus. Mare illud, id est, forma Baptismi, quod B. Joannes vidisse se dicit, vitreum esse descripsit: & idè in nobis citò periclitatur, aut frangitur. Hæc ille ep. de recip. lapsis. Magnò mysteriò Baptismus mare dicitur, sed vitreum. Mar quidem ut copia gratiæ, quæ ex illo in nos redundat, significetur: vitreum verò; ut indicetur, quàm facile frangatur. Quid fragilius vitrò? quid fragilius gratiâ? Unus cogitatus turpis, aut qualisvis materiæ gravis, adjunctum habens consensum; potest demoliri plurimorum annorum merita, virtutes, opera bona. Did. Niss. fer. 2. D. 5. Quadr. §. 5.

Ex Patribus, & aliis.

Qui præsumit, minùs veretur, minùs præcaveat, plus periclitatur. Timor fundamentum salutis est; præsumptio impedimentum timoris - si præsumamus; neque timendo, neque cavendo, difficile salvi erimus. Tertull. de cultu scem. apud Nissenum Pol. cælor. p. 1. 7. c. 6.

Anchora cordis, est pondus timoris: & plerumque fluctu cogitationum quatitur; sed per disciplinæ suæ vincula retinetur. Neque hunc tempestas suæ inquietudinis ad naufragium pertrahit: quia in divini amoris littore perfecta charitas adstringit. Unde necesse est; ut, quisquis ad contemplationis studia properat, semetipsum priùs subtiliter interroget, quantum amat? Machina quippe est mentis vis amoris; quæ hanc, dum à Mundo extrahit, in alta sustollit. S. Gregor. mor. l. 6. c. 17.

Quantò magis innumeris affluebat meritis, tantò magis timebar, & tremebat. Et hanc à Præceptore disciplinam disciebat. Etenim ille in tertium raptus cælum, & in paradysum delatus, & auditis ineffabilibus verbis, & mysteriorum talium factus particeps; cum orbem totum percurrisset, tanquam alis quibusdam fultus, ad Cor. 1. 9. 27. scribens dicebat: vereor, nè sorte, cum aliis prædicaverim, efficiar ipse reprobus. Si verò Paulus, post talia, & tot, officia, timet; qui dicere potuit: *mibi Mundus crucifixus est &c.* multò magis nos timere oportet; & tantò magis, quantò majora fuerimus beneficia consecuti. Tunc enim diabolus

diabolus seuior efficitur, tunc magis efferatur; cum viderit nos cum diligentia vitam nostram disponentes, cum viderit virtutis onera conquisita, & magnos acervos; tunc magis inferre naufragium studet. S. Chrysof. hom. 1. ad pop. Ant. de Timotheo.

Timor Domini, est sicut bonus iustitarius, qui perimit maleficos, & suspendit. Nam sicut illi, qui tenent iustitiam, in locis patentibus ponunt patibulum, ad timorem latronum: ita timor Domini &c. Et sicut ille iustitarius crucifigit latronem: sic timor Domini nititur crucifigere carnem, tanquam pessimum animæ latronem. S. Bonaventura dicit, Sal. de don. Spir. S.

Nè dicas, consenui in virtute; nec timeo:

semper timenda conversio est; multosque, qui virtute consenuerunt, uno temporis momento Sathanas in barathrum detraxit. B. Theodoretus Studita f. 2.

Ad tyrones timor spectat; ad perfectos vero amoris possessio. B. Theodoretus Ep. in Pl. 110.

Me miserum! me miserum! quia nondum à gehennæ igne sum liber: nondum mihi constat, quò hinc sim profecturus. B. Isaias Abb. orat. 14.

Una securitas est; nunquam esse securum: quatenus timor se observans reddat semper paratum; donec securitas succedat timori, non timor securitati. Gvaricus Abb. f. 3. de Adv. Domini.

TITULUS XI. TRIBULATIO.

§. I.

Figura, & Symbola.

Ex Veteri.

AEgyptus interpretatur *coangustatio*, & *tenebra*, sive tribulatio. S. Bonaventura f. 1. D. 2. Epiph.

Ego dormivi &c. Psal. 3. 6. Noctem sæpius calamitatem Sacræ literæ appellant: etenim velut in tenebris vivere existimant eos, qui in res admodum tristes incurrunt. B. Theodoretus Ep. hic. Solet in divinis Scripturis adversitas designari per noctem. S. Bernardus f. 6. in Pl. qui habitat.

Sagittæ tuæ infixæ sunt mihi. Psal. 37. 3. id est, tribulationes multæ. Bellarminus hic.

Et erit tempus eorum in secula. Psal. 80. 16. Tempus vocat calamitates: sic enim Syri, & Hebraei, nominare consueverunt. B. Theodoretus Ep. hic.

Quia decoloravit me sol. Cant. 1. 5. id est, tribulationum ardor. V. Beda in Cant. l. 2. c. 1.

Hyems abiit. Cant. 2. 11. Sicut arbores fructificant abscedente hyeme, sic fructum habet homo post tribulationem. S. Bonaventura in Luc. 21.

Surge Aquilo. Cant. 4. 16. In Aquilone adversa Mundi designantur. S. Isidorus hic.

Torcular calcavi solus. Isa. 63. 3. Torcular in Scriptura proverbialiter significat vehementem oppressionem, cladem, stragem: qui enim illam subeunt, perinde sunt ac uvæ, quæ premuntur in torculari. Cornelius hic.

Ecce ego cibabo populum istum absynthio, & potum dabo eis aquam fellis. Jer. 9. 15. Fel, & absynthium, afflictionis, & amaritudinis, sunt Symbolum. Cornelius hic in hierogl.

Ex Novo, Patribus & aliis.

Tollat crucem suam. Luc. 9. 23. Omnes passiones appellatione Crucis designantur. Cajetanus hic.

Nonne duodecim sunt horæ diei? Joan. 11. 9. Rupertus, Maldonatus, Toletus, per horas diei accipiunt tempus divinæ protectionis, sub quâ nullum timendum est malum: per horas autem noctis tempus permissionis divinæ; quâ postea ingentes homini ruinae obveniunt. Baeza. t. 2. l. 8. c. 3. §. 10.

Percussio latere Petri excitavit eum. Act. 12. 7. Lateris percussio, est temporalis correctio: aeterna enim percussio non in latere tantum, sed in omnibus membris fit. S. Bonaventura f. 5. D. 1. Adv.

Omnes tribulationes hujus Mundi, poenitentia sunt datae à Papa Jesu. S. Vinc. Fer. f. 5. D. 16. SSS. Trinit.

§. II.

Tribulationum utilitas.

Figura, & Symbola.

Ex Veteri.

Videbat, quòd rubus ardeat, & non combureretur Exod. 3. 2. Ignis in rubo, est tribulatio in homine sancto, humili & mortificato: talem enim non urit, non lædit; sed illustrat, & roborat. Scribit Philo in vita Moysis: per Dei potentiam rubum incorruptibilem factum in medio ignis; imò, aesi fonte desuper manante rigaretur, viridiorem visum. Hæc est enim, inquit S. Chrysof. omnipotentia Dei vis, ut per contraria operetur contraria: scilicet calorem per aquam; frigus per ignem. Cornelius hic.

Erat aqua quasi murus à dextra eorum, & lava. Ex. 14. 22. adversa sunt iustorum defensiones. S. Bernardus f. 8. Art. 1.

Si dixerit puero: ecce sagittæ intræ te sunt, tolle eas; tu veni ad me: quia pax tibi est, & nihil est mali, vivit Dominus. 1. Reg. 20. 22. Quisquis sagittæ morbi tangeris, non paveas. Ecce Dei sagittæ intræ te sunt: pax tibi est, & nihil est mali. Drexelius Gymnas. pat. part. 1. c. 4. §. 2.

Ponam